

De aanleg van het vliegveld Valkenburg komt voort uit het vierjarenplan van 1936 om de luchtvaartafdelingen van het Ministerie van Oorlog te herstructureren. Dit werd gewenst vanwege de dreigende politieke situatie in Duitsland. Het militaire vliegveld Soesterberg was kwetsbaar gelegen buiten de Vesting Holland; daarom wilde men aanvullend aan de vliegvelden Ypenburg, Ockenburg en Waalhaven achter de Hollandse waterlinie nog een aantal vliegvelden aanleggen. De aanvankelijke bedoeling was om vier velden te realiseren. Bezuinigingen reduceerden dit plan tot twee: de vliegvelden Bergen en Valkenburg. In 1937 begon men met de bouw van vliegveld Bergen.

Locatie Valkenburg

Reeds in 1936 waren twee terreinen nabij Katwijk als mogelijke locatie voor een vliegveld geselecteerd. De keus viel uiteindelijk op, wat toen genoemd werd, Katwijk 1. Nu de locatie gekozen was betekende dit niet dat er verder geen problemen waren. Het ministerie van Waterstaat wilde namelijk een grote burgerluchthaven bouwen bij Leiderdorp. Het was hiervoor van belang dat er binnen een straal van vijftig kilometer geen andere vliegvelden zouden zijn. Het Ministerie van Oorlog besloot haar poot stijf te houden en de bouw kon toch beginnen.

Op 17 april 1939 werd begonnen met de aanleg van het vliegveld en wel als werkverschaffingsproject. In totaal zouden ongeveer 1600 werklozen betrokken worden bij de bouw van het vliegveld. Op 28 september van dat zelfde jaar werd het Koninklijk Besluit tot onteigening van kracht. Heel veel werk moest verzet worden. Daar het terrein een polder was liepen er overal sloten; deze moesten gedempt worden. Ook was het land erg drassig; meer dan 90 kilometer drainage- en afvoerpijp werd ingegraven ten behoeve van de afwatering.

Sloten werden gedempt. Het zand werd aangevoerd en aangestampt om het terrein af te vlakken.

Vervolgens werden er graszoden gelegd en gras ingezaaid.

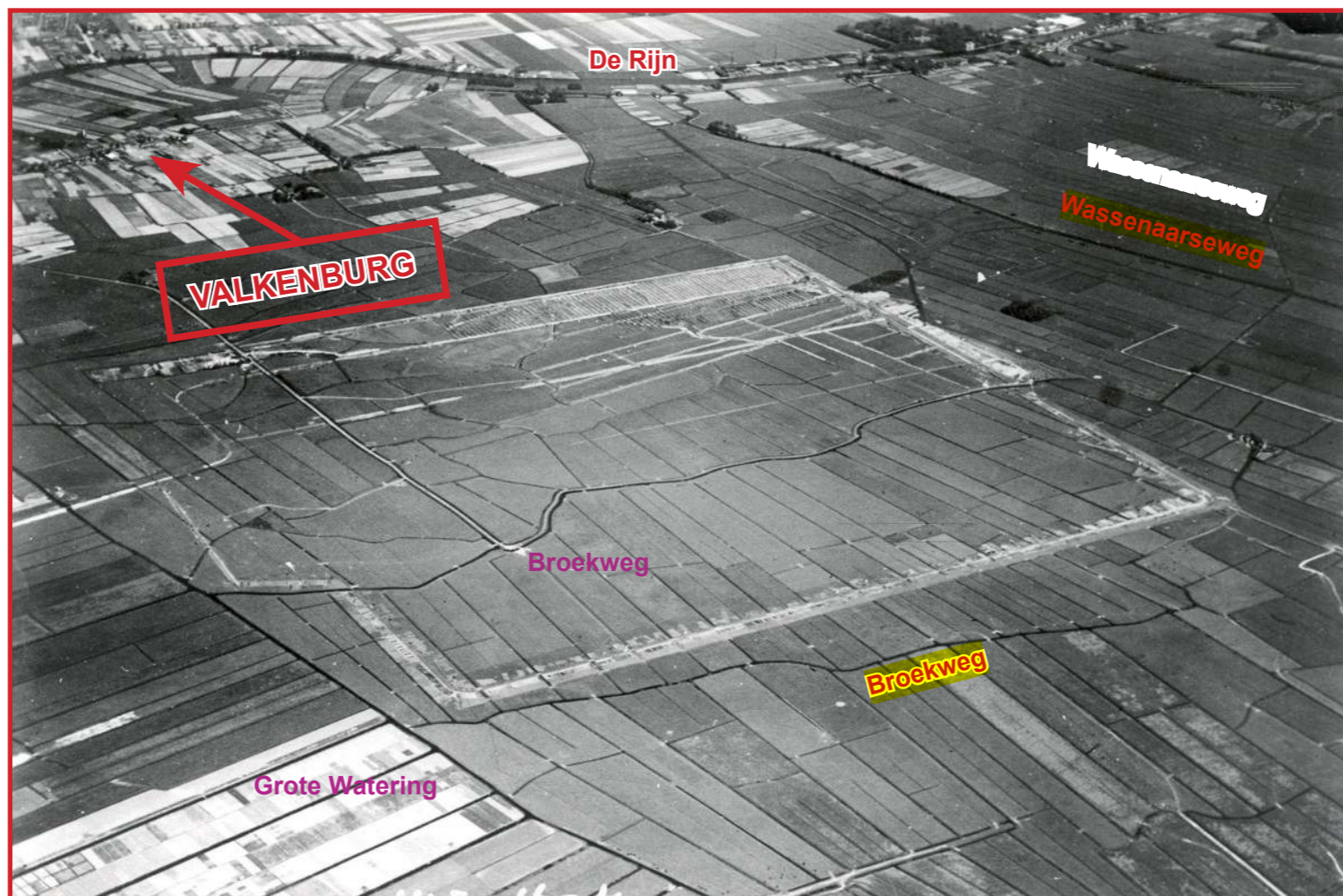

Valkenburg in oorlog

Deel 1. Aanleg van het vliegveld

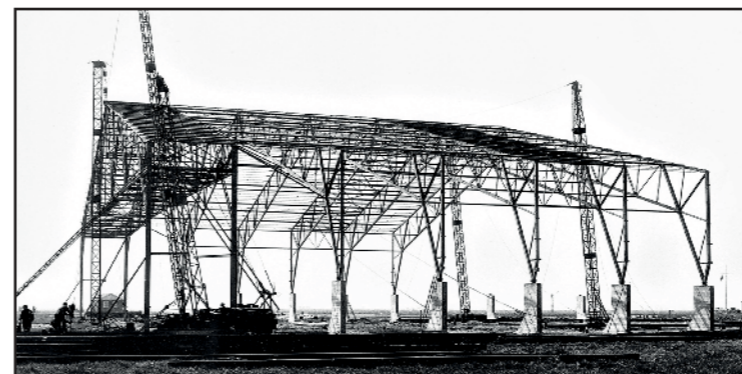

Angstige spanning in het hele land. Onze troepen zijn gemobiliseerd. De Duitsers roepen dat de Engelsen Nederland zouden kunnen bezetten. Dan zouden ze vlak naast hun oorlogsindustrie in het Ruhrgebied zitten. En dat moet ten koste van alles worden voorkomen! Onze regering probeert krampachtig neutraal te blijven. Wel een verdedigingslinie in het oosten, maar ook troepen langs de kust om een (onwaarschijnlijke) landing van de Engelsen te voorkomen. Het militaire vliegveld Soesterberg lag buiten Vesting Holland en was daardoor kwetsbaar. Er moesten meer centraal gelegen vliegvelden aangelegd worden. De vliegvelden Ockenburg en Ypenburg bij Den Haag en vliegveld Waalhaven bij Rotterdam waren al beschikbaar. Er moesten er twee bijkomen. Eén bij ons Valkenburg en één in Bergen Noord-Holland. Ondanks alle noodzakelijke voorbereidingen was er toch nog bange hoop in veel harten. In de Eerste Wereldoorlog waren we neutraal gebleven. Zou dat toch nog een keer mogelijk zijn...

De contour van het toekomstig vliegveld is al duidelijk zichtbaar evenals het begin van de drainage van het terrein. Duidelijk is ook de oorspronkelijke situatie nog te zien. Alle sloten en andere watergangen zijn nog aanwezig.

Vanaf de Wassenaarseweg werd een toegangsweg aangelegd. In het verlengde daarvan werden de vijf hangaars gebouwd. De winter van 1939-1940 was zeer streng, het ingezaaide gras ontkiemde slecht. Op 28 februari 1940 verzocht het Valkenburgse college van Burgemeester en Wethouders om het vliegveld de naam 'Valkenburg' te geven. Het stak dat er steeds gesproken werd van vliegveld 'Katwijk'. Dit verzoek werd ingewilligd. De naam werd: 'Vliegveld te Valkenburg ZH'. In het voorjaar van 1940 voerde een Fokker C-V een proeflanding uit. Het toestel zakte echter tot zijn assen weg in de bodem. De grasmat voldeed dus nog niet. Het vliegveld had geen betonnen start- en landingsbanen maar gebruikte grasbanen.

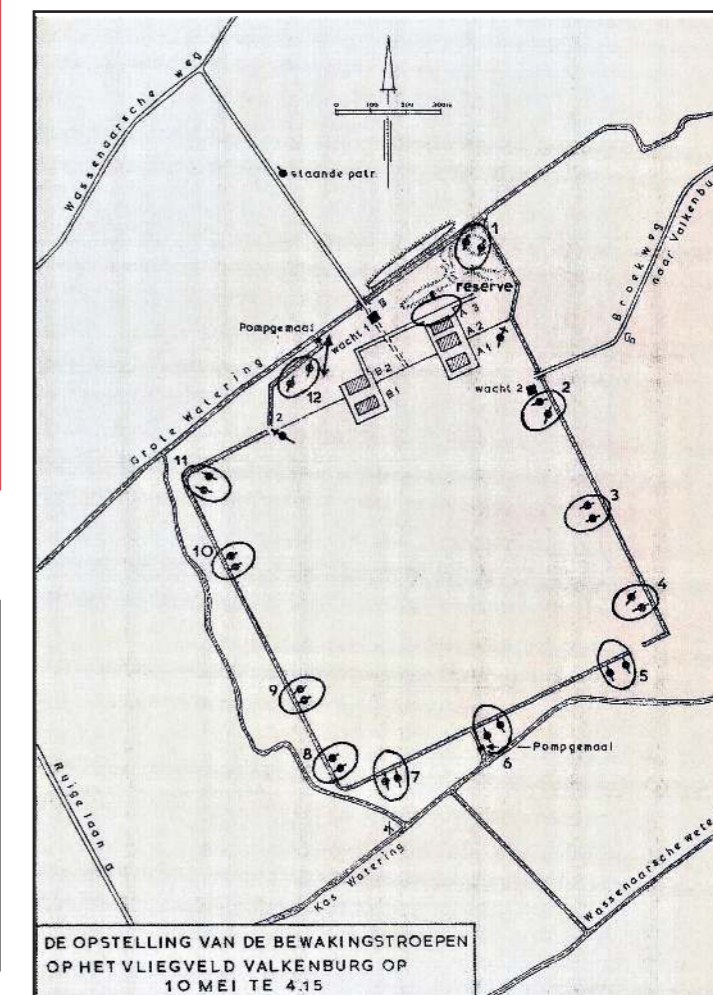

Ook de vijf geplande hangaars waren nog niet klaar.

Hoewel de inzet van machines op grote schaal goedkoper zou zijn geweest, koos men voor aanleg in het kader van de werkverschaffing. Op die wijze konden honderden werklozen extra gedurende twee jaar aan werk geholpen worden. Zij maakten werkweken van 48 uur tegen een gemiddeld uurloon van 30 cent. Het uurloon werd bepaald in welke gemeente je woonde, bijv. Noordwijk en Voorhout 32cent per uur maar Valkenburg en Rijnsburg 28 cent per uur. Het uurloon tijdens slecht weer of vorstverlet bedroeg 24 cent. Veel arbeiders verdienden niet genoeg om hun huur te betalen en daarbij hun gezin te onderhouden. Velen kwamen zelfs een aantal guldens onder hun steun bedrag uit. Er ging op een gegeven moment vrijwel geen week voorbij zonder regen, waardoor een structureel te laag loon normaal aan het worden was.

Bewaking vliegveld

Het vliegveld werd wegens de oorlogsdreiging bewaakt door de landmacht. Het 4e Regiment Infanterie was met 150 man aanwezig op het veld. (1-III-4RI en 3-III-4RI). Op 8 mei 1940 werd de bewaking versterkt tot ongeveer 450 man. De deadline voor de uiteindelijke voltooiing van 1 juli 1940 zou nooit bereikt worden. Op 10 mei 1940 vielen de Duitsers in alle vroegte ons land binnen. Vliegveld Valkenburg was een van de eerste doelen. Drie Duitse bommenwerpers voerden om 04.15 uur een eerste bombardement uit bij de hangaars. Toen rond 04.30 uur in de ochtend de parachutisten landden, werden deze door de bezetting onder vuur genomen. Om 05.20 uur landden de eerste Duitse toestellen, waarvan vele wegzakten in de drassige bodem. De oorlog in en om het dorp Valkenburg was uitgebroken.

DE OPSTELLING VAN DE BEWAKINGSTROEPEN OP HET VLEGVELD VALKENBURG OP 10 MEI TE 4.15